

Estiu 2015

MONOGRÀFIC: AMÈRICA LLATINA (O EXTREM OCCIDENT)

ÍNDEX DEL MONOGRÀFIC

Amèrica Llatina segle XXI: canvis i continuïtats. Per Salvador Martí i Puig, professor de Ciència Política de la Universitat de Girona.

L'inici d'un nou cicle polític a Amèrica Llatina. Per Manuel Alcántara Sáe, Catedràtic de Ciència Política de la Universitat de Salamanca i director de Flacso-Espanya.

Amèrica Llatina i el regionalisme multipolar. Per Anna Ayuso, investigadora sènior del CIDOB.

Els perills de la descentralització en un estat absent i negligent: el cas d'Amèrica Central. Per Alfredo Stein, professor d'Estudis del Desenvolupament de la Universitat de Manchester.

El trencament del silenci indígena: nous actors, noves polítiques. Per Jordi Bonet i Martí, professor de Ciència Política de la Universitat de Girona.

Drets dels pobles indígenes i consulta prèvia a Amèrica Llatina: ¿avenços en el diàleg intercultural? Per Marco Aparicio Wilhelmi professor de Dret Constitucional de la Universitat de Girona.

Entrevista amb Guíomar Rovira i Sancho, professora de la Universidad Autónoma Metropolitana, seu Xochimilco, de Mèxic i escriptora.

La regió llatinoamericana està en un punt d'inflexió durant aquests darrers anys fruit d'importants canvis en l'àmbit econòmic, polític i geo-estratègics. A nivell econòmic els països llatinoamericans han començat a veure com es desacceleraven les seves exportacions i com els preus relatius de les seves matèries primes (fòssils, minerals i agrícoles) baixaven. En aquest sentit es pot dir que la dècada del *boom de les commodities* està arribant a la seva fi i, amb ella, els governs veuen com els recursos per a desplegar polítiques expansives s'han anat reduint. Precisament aquest darrer punt és cabdal alhora d'interpretar en el nou cicle polític. Un cicle on algunes de les formacions emblemàtiques que governen la regió (com ara el PT a Brasil, el PJ a Argentina, PSUV a Veneçuela) tenen menys recolzament i importants problemes d'estabilitat. Fa una dècada l'acadèmia va encunyar l'expressió de "l'ona rosada" (*la ola rosa*) per a referir-se al cicle llarg de victòries de formacions d'esquerra arreu del subcontinent i que ara, si bé no arriba a la fi, sí que comença a canviar, tal com s'exposa **en el text de Manuel Alcántara.**

Però els canvis experimentats a la regió no només han estat dins de cadascun dels països, sinó que també han estat respecte a la relació entre ells i amb els Estats Units i Canadà. Tal com exposa el [text de l'Anna Ayuso](#), des de la caiguda del mur de Berlín i l'esfondrament del Bloc Soviètic les relacions entre Washington i la resta dels governs s'ha anat transformant, a la vegada que han aparegut noves organitzacions regionals que pretenen fer de la regió un espai més multipolar i internacionalment complex.

Un altre dels temes rellevants a la regió, però sobretot a Mesoamèrica, és el de la penetració de les xarxes il·legals dins de l'estat i la seva capacitat per a controlar part del territori. Tal com assenyala [el text de Alfredo Stein](#), la moda que va imposar el Banc Mundial i el Fons Monetari durant els anys noranta de descentralitzar els estats i el d'externalitzar i privatitzar els serveis públics va suposar també una menor presència de l'estat. Aquesta doble dinàmica va generar un procés gradual desaparició de les estructures de l'estat en el territori i, aprofitant aquesta absència, els poders criminals (vinculats al narcotràfic i al tràfic de persones) es van anar establint en pobles i ciutats, van anar controlant rutes i van acabar creant un exèrcit paramilitar format per joves sense recursos ni expectatives de futur. No cal dir que avui la lluita contra aquestes xarxes és el gran desafiament de l'estat mexicà i el dels països centreamericans.

Per acabar els dos últims texts del monogràfic ([de Marco Aparicio Wilhelmi i Jordi Bonet i Martí](#)) fan referència als nous reptes dels pobles indígenes. Actualment, i després de la seva aparició a l'escena política fa dues dècades, els partits polítics liderats per membres de comunitats indígenes ja no són novetat. El repte avui és menys visible però no pas menys rellevant: es tracta de la defensa dels seus territoris i dels recursos que hi ha en ells. Finalment cal esmentar que aquest escenari ple novetats s'inscriu dins d'una societat amb profundes desigualtats socials, econòmiques, racials i d'estatus que venen de lluny. Precisament per això el monogràfic comença amb un [text de Salvador Martí i Puig](#) que pretén mostrar la barreja de canvis i continuïtats presents en aquest nou cicle que inicia Amèrica Llatina.

